द्वितीयसत्रार्धम्

DSCC 3 सांख्यतत्वविवेचनम्

आधारग्रन्थः- सांख्यतत्वविवेचनम्

प्रस्तावना- सांख्ययोगविद्या हि आध्यात्मिकाधिभौतिकाधिदैविक त्रिविधदुःखनिवर्तनक्षमेति विभाव्य कपिल-पतञ्जलिभ्यां महर्षिभ्यां साख्ययोगदर्शनयो: रचनायां महान् प्रयासो विहित:।तत्र दुख:खतत्कारण- तन्निवृत्त्युपायादिविषया युक्तित: सम्यक् पर्यालोचिता: सन्ति। न खलु कश्चिद् दुःखकारणानि अविज्ञाय तन्निराकरणे समर्थो भवितुमर्हतीति दुःखकारणतन्निवृत्तिहेतुकं कार्यकारणात्मकं विज्ञानमिह दर्शने आन्वीक्षिकीपद्धत्या एव विवेचितमस्ति। तस्मादिदं दर्शनं छात्राणां कृते समाजस्य कृते च महदुपकाराय भवेदिति।

उद्येश्यम् – सांख्यपदार्थाणां यथार्थज्ञानम्।

1. अष्टौ प्रकृतयः,षोडशविकाराः,पुरुषः,त्रैगुण्यम्	1	1	16-20
2. सञ्चरः,प्रतिसञ्चरः,अध्यात्माधिभूतमाधिदैवतसृष्टयः, पञ्चाभिबुद्धयः,पञ्चकर्मयोनयः	1	1	16-20
3. पञ्चवायवः,पञ्चकर्मात्मनः,पञ्चपर्वाऽविद्या,नवतुष्टयः, अष्टसिद्धयः	1	1	16-20
4. दशमूलिकार्थाः,चतुर्दशभूतसर्गः,त्रिविधबन्धः,त्रिविधं प्रमाणम्, त्रिविधं दुःखम्, त्रिविधमोक्षः	1	1	16-20

फलितांशः— उपरोक्तपाठेन छात्राणां सांख्यतत्त्वतम्बन्धिनीबुद्धिः भविष्यति।

संगतिः- सांख्ययोगदर्शनयोः समानतन्त्रत्वात् प्राकरणिकतया योगदर्शनमपिऽध्येतव्यमिति हेतोः द्वितीयपत्रस्य सन्निवेशनं अध्येतॄणां कृते उपकाराय कल्पते।

अध्ययनस्य योग्यता- प्राक्शास्त्री 10+02 समकक्षा च परीक्षा उत्तीर्णा स्यात् ।

बोधनप्रक्रिया- व्याख्यात्मकविधिः, विवरणात्मकविधिश्च

सहायकसन्दर्भग्रन्थाः-

01. सांख्यकारिका गौडपादभाष्यम्, चौखम्भाप्रकाशन वाराणसी
02.माठरवृत्तिः चौखम्भाप्रकाशन वाराणसी
03. सांख्यसूत्रम् चौखम्भाप्रकाशन वाराणसी
04. सांख्यतत्त्वविवेचनम् चौखम्भाप्रकाशन वाराणसी

प्रश्नपत्रप्रारूपम्- प्रश्नपत्रे खण्डत्रयं भवति । प्रथमखण्डे अतिलधूत्तरीयः द्वितीयखण्डे लधूत्तरीयः तृतीयखण्डे दीर्घोत्तरीयश्च ।

परीक्षाप्रणाली - सत्रार्द्धपरीक्षा

मूल्यांकनप्रक्रिया- मूल्यंककनप्रक्रिया द्विधा वर्ततेआन्तरिकमूल्यंककनं बाह्यमूल्यंककनञ्च

परीक्षामाध्यमः- संस्कृतम्

निर्धारितपाठ्यक्रमः- सांख्यतत्वविवेचनम्

DSCC 4 राजमार्तण्डटीका साधनपादः

आधारग्रन्थः- राजमार्तण्डटीका (साधनपादः)

प्रस्तावना- योगिनः समाधिस्थाः सन्तः विश्ववारिधौ विकीर्णानि सिद्धिरत्नानि संग्रहीतुं प्रभवन्ति। योगिनामन्तदृष्टिः अत्यन्तं सूक्ष्मा भवति प्रयोगश्च तेषां हेतुलक्ष्यी भवति। योगिनः स्वयं साधना सम्पादितसिद्धिसमृद्धिं सर्वेषां समक्षं समुपस्थापयितुं समर्था भवन्ति। अतो योगिनां कार्यकौशलं धन्यं यशस्यं वन्द्यं सर्वथा स्पृहणीयं राष्ट्रनिर्माणोपयोगि विश्वसहयोगि संसारस्य कल्याणकारिचास्ता।अतो अध्येतॄणां कृते उपकाराय कल्पते।

			उद्येश्यम् –असमाहितचेतसां जनानां चित्तं यथा योगयुक्तः स्यात्, तस्मात् अयं पादः सर्वग्राह्यः छात्राणाम्।			
			1. साधनपादः (आदितः द्वादशसूत्रं यावत्)	1	1	16-20
			2. साधनपादः(त्रयोदशसूत्रादारभ्य सप्तविंशसूत्रं यावत्)	1	1	16-20
			3. साधनपादः(अष्टाविंशतिसूत्रादारभ्य पञ्चत्रिंशत्सूत्रं यावत्)	1	1	16-20
			4. साधनपादः(षडत्रिंशद्सूत्रादारभ्य पादसमाप्तिं यावत्)	1	1	16-20
		फलितांशः— शास्त्रस्यास्य अध्ययनेन छत्राणां सर्वाङ्गीणो विकाशेन सह मानवजीवनं सफलं भविष्यति। क्रियायोगः,क्लेशाः,द्रष्टृ-दृश्ययोःआदि योगसिद्धान्तानां सम्यक् अववोधश्च भविष्यति।				
		संगतिः- योगशास्त्रस्य सिद्धान्तपरिज्ञानानन्तरं प्रामुख्येन प्रमेयतत्त्वानि परिगणयतः सांख्यशास्त्रस्यापि चर्चायाः अस्त्यवसर इति पत्रान्तरस्य योजनं जिज्ञासोः जिज्ञासा साफल्याय कल्पते।				
		अध्ययनस्य योग्यता- प्राक्शास्त्री 10+02 समकक्षा च परीक्षा उत्तीर्णा स्यात् ।				
		बोधनप्रक्रिया- व्याख्यात्मकविधिः, विवरणात्मकविधिश्च				
		सहायकसन्दर्भग्रन्थाः- **01. पातञ्जल योगदर्शनम् चौखम्भाप्रकाशन वाराणसी** **02. तत्त्ववैशारदी चौखम्भाप्रकाशन वाराणसी** **03. योगवार्तिक चौखम्भाप्रकाशन वाराणसी** **04.योगरत्नावली चौखम्भाप्रकाशन वाराणसी** **05 . योग उपनिषद प्रतिभा प्रकाशक प्रेमनगर नई दील्ली 11007**				
		प्रश्नपत्रप्रारूपम्- प्रश्नपत्रे खण्डत्रयं भवति । प्रथमखण्डे अतिलधूत्तरीयः द्वितीयखण्डे लधूत्तरीयः तृतीयखण्डे दीर्धोत्तरीयश्च ।				
		परीक्षाप्रणाली - सत्रार्द्धपरीक्षा				
		मूल्यांकनप्रक्रिया- मूल्यंककनप्रक्रिया द्विधा वर्ततेआन्तरिकमूल्यंककनं बाह्यमूल्यंककनञ्च				
		परीक्षामाध्यमः- संस्कृतम्				
		निर्धारितपाठ्यक्रमः- राजमार्तण्डटीका साधनपादः				
		DSCC 5 **सांख्यसूत्रम् (अनिरुद्धवृत्तिः)**	**आधारग्रन्थः-सांख्यसूत्रम् (अनिरुद्धवृत्तिः)**			
			प्रस्तावना- सांख्यसूत्रोपरिविरचिता इयं वृत्ति सरलास्वल्पासारगर्भिताचास्ति। अतः अध्येतॄणां कृते उपकाराय कल्पते।			
			उद्येश्यम् – सांख्यसिद्धान्तानां विस्तृतं यथार्थञ्च ज्ञानवर्धनम्।			
			1. प्रथमाध्यायः- आदिसूत्रतः चत्वारिंशत्सूत्रं यावत्	1	1	16-20
			2. प्रथमाध्यायः- एकचत्वारिंशत्-सूत्रादारभ्य अशीतिसूत्रं यावत्	1	1	16-20
			3. प्रथमाध्याय- एकाशीति- सूत्रादारभ्य चत्वारिंशोत्तरैकशतं सूत्रं यावत्	1	1	16-20

			4. प्रथमाध्यायः- एकचत्वारिंशोत्तरैकशत- सूत्रादारभ्य अध्यायान्तं यावत्	1	1	16-20
		फलितांशः- परमपुरुषार्थस्य स्वरूपावगतिः,पुरुषस्य स्वभाविक-प्रातिविम्बिकबन्धानां निवृतिरिति, प्रमूखसांख्यसिद्धान्तानाञ्च बोधः भविष्यति।				
		संगतिः- प्रथमसत्रार्द्धे सांख्यदर्शनोक्तपञ्चविंशतिपदार्थानां सम्यज्ञानं-सांख्यशास्त्रस्य विवेकख्यातेः चावगमनादनन्तरं अन्तकरणानां लक्षण-वृत्ति-विभागपुरसरः प्रकृतिपुरुषविवेकेन मोक्षोपायविज्ञानाय ग्रन्थसमाप्तिं यावत् योजनं जिज्ञासूनां छात्राणामुपकाराय कल्पते।				
		अध्ययनस्य योग्यता- प्राक्शास्त्री 10+02 समकक्षा च परीक्षा उत्तीर्णा स्यात् ।				
		बोधनप्रक्रिया- व्याख्यात्मकविधिः, विवरणात्मकविधिश्च				
		सहायकसन्दर्भग्रन्थाः- **01. सांख्यकारिका गौडपादभाष्यम्, चौखम्भाप्रकाशन वाराणसी** **02.माठरवृत्तिः चौखम्भाप्रकाशन वाराणसी** **03. सांख्यसूत्रम् चौखम्भाप्रकाशन वाराणसी** **04. सांख्यतत्त्वविवेचनम् चौखम्भाप्रकाशन वाराणसी**				
		प्रश्नपत्रप्रारूपम्- प्रश्नपत्रे खण्डत्रयं भवति । प्रथमखण्डे अतिलधूत्तरीयः द्वितीयखण्डे लधूत्तरीयः तृतीयखण्डे दीर्धोत्तरीयश्च ।				
		परीक्षाप्रणाली - सत्रार्द्धपरीक्षा				
		मूल्यांकनप्रक्रिया- मूल्यंककनप्रक्रिया द्विधा वर्ततेआन्तरिकमूल्यंककनं बाह्यमूल्यंककनञ्च				
		परीक्षामाध्यमः- संस्कृतम्				
		निर्धारितपाठ्यक्रमः- सांख्यसूत्रम् (अनिरुद्धवृत्तिः)				